

بسم الله الرحمن الرحيم

خلاصه کلاس آداب الصلوة - شب سیزدهم ماه رمضان ۱۴۳۹

«إن شیطان لکم عدوا فاتخذوا لها عدوا، أنما یدعوا حزبه لتکونوا من اصحاب السعیر»

ارکان استعاده

رکن اول استعاده آگاهی به نقاط ضعف و نقایص خود است و تا انسان نفهمد که ضعیف و ناتوان و

آسیب پذیر است، در صدد پناه گرفتن بر نمی آید. کسی استعاده می کند که بیچارگی خودش را بفهمد.

رکن دوم استعاده، التفات به این دشمن و شناخت راه های وسوسه کردن او است. این که شیطان

چگونه بلعم - کسی که از آیات خدا پر بود - را وسوسه کرد؟ انسان تا متوجه شیطان نباشد، استعاده رخ نخواهد داد.

حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) در خطبه قاصعه داستان شیطان را بیان کردند. حضرت در این خطبه

بعد از این که توضیح می دهند که تکبر چگونه باعث نابودی شیطان شد، می فرمایند: «ای بندگان خدا بترسید از آن که این دشمن خدا شما را به مرض خودش (کبر) مبتلا کند و با فریاد خود شما را به صف کند و با لشکر سواره و پیاده به شما حمله کند. به جان خودم سوگند شیطان تیر را در کمان گذاشته و با تمام قدرت کشیده و شما را از نزدیکترین جا هدف گرفته است. حالا که من فریب خوردم، با بزک کردن زینت های مادی همه شما را گمراه خواهیم کرد ...»

بزرگان این طور تعبیر می کردند که شیطان نقطه ضعف بشر، یعنی قلب او را هدف گرفته است. شیطان

بزرگترین مانع دین داری است و زیان بارترین و آتش افروزترین دشمن دنیای شماست. نه می گذارد از دنیاتان درست استفاده کنید نه از دینتان. دین و مسلکش دشمنی با بنی آدم است.

وجه دیگر رکن دوم استعاده، ترس معقول و نگرانی از مکاید شیطان است. دو نوع ترس داریم، اول

ترس موهوم؛ یعنی این موجود به ما گزند و آسیب جسمانی بزند. این ترس منشا اثر نیست. ترس موهوم فرار کور و توقف در محل در پی دارد. ترس معقول مثل ترس از لمس سیم برق فشار قوی است. نتیجه اش حرکت و تلاش و پرهیز است. از شیطان باید ترس منطقی پیدا کرد! از این که چگونه انسان را زمین گیر می کند و فریب می

دهد. این که شیطان قدرتمند است و ما نمی توانیم در برابرش کاری انجام دهیم، در ادبیات دینی ما مورد تأیید نیست.

رکن سوم استعاده، توجه به اسماء جمالیه خداوند است که منشا لطف و رحمت پروردگار است. به عبارت دیگر ایمان به دستگیری خدا و یقین به امداد الهی. به همان اندازه که ترس از شیطان لازم است، امید به لطف خدا هم لازم است. لذا یکی دیگر از ارکان استعاده خدایی است که قابل توکل است. هر چه ایمان به خدا بالاتر رفت، استعاده محکم تر است، پس مراتب استعاده به مراتب ارکانش است. رکن سوم همان کلمه توحید است، انسان باید به این معرفت برسد که شیطان هیچ کاری نمی تواند بکند مگر این که خدا بخواهد و او خدایی است که نسبت به بندگانش لطیف است و میزان لطفش هم به اندازه عبودیت افراد است. استعاده کلمه ای است در بیان درماندگی ما و نیاز ما به استمداد از درگاه الهی.

استعاده در همه ابعاد عملکرد انسان معنا دارد:

- استعاده عملی یعنی این که آدمی اعمالش را از شیطان خالی کند و آنها را فقط برای رضای خدا انجام دهد.
- استعاده قلبی یعنی آدمی قلبش را از شیطان خالی کند و تمام توجه اش را متوجه خدا کند.
- استعاده لسانی هم گفتن صیغه استعاده به زبان است.